

GROEP 3/4

**SALLANDSE
VERHALEN**

**Vertelster
Annette
Kiekebosch**

INHOUD

Met de leerlijn komen leerlingen van groep 1 t/m 8 in het basisonderwijs structureel in aanraking met het lokale erfgoed en de bijbehorende verhalen, krijgen zij kennis van de eigen omgeving en leren zij het erfgoed waarnemen, herkennen, verklaren en waarderen.

Met erfgoed bedoelen we: Sporen van vroeger die je nog steeds kunt terugvinden in voorwerpen, verzamelingen en collecties, gebouwen, verhalen, bijzondere plekken en in het landschap. Het zijn de schatten van de gemeente Raalte. Soms zie je ze gelijk en soms zijn ze een beetje verborgen!

Ga je mee op zoek?

SALLANDSE VERHALEN

Achtergrondinformatie

Les 1

Les 2

Les 3

3

4

5

6

ACHTERGROND INFORMATIE

Deze leerlijnlessen
zijn ontwikkeld door:

Annette Kiekebosch

Reserveren
verhalenvertelster:

Annette Kiekebosch
a.amrakkvdx@home.
nl

SALLANDSE VERHALEN

Het erfgoed dat centraal staat in deze lessen is bijzonder omdat de verhalen zijn afgestemd op de eigen omgeving van de leerlingen. Denk aan de leugenpomp in Heino, de witte wieven in Luttenberg of de Stöppelhaene in Raalte. Het thema van de verhalen is het boerenleven in Salland. Daar zijn veel mooie verhalen over te vertellen.

In dit project gaan leerlingen aan de slag met het immaterieel erfgoed, Sallandse verhalen verteld in de streektaal.

De leerling kan:

- leert dat er streektaalen zijn en dat er in deze streek ook Sallands wordt gesproken.
- onderdelen van Sallandse verhalen navertellen of naspelen.
- enkele woorden uit de Nederlandse taal vertalen naar het Sallands.

Sallandse Verhalen

Sallandse verhalen, het boerenleven en de streektaal maken deel uit van onze identiteit.

Willen we dat in het collectief geheugen bewaren, dan is het zaak dat de kinderen daar mee in contact komen, er over horen en zelf erover meepraten. Een verhaal verteld in de streektaal, houdt de streekgebonden verhalen levend en laat kinderen het Sallands ervaren. De verhalen spelen zich zoveel mogelijk af in nabijheid van de woonplaats van de kinderen. Ook de (bij)namen komen in de dorpen voor.

Meer informatie vindt u in de volgende literatuur:

‘Sallandse sagen en legenden’ door Arno Guldemon

‘Overijsselsch sagenboek’ door JRW. Sinninghe

‘Vreuten in het oude Salland’ door A. Bakhuis

Hier vindt u het dialectenwoordenboek Sallands:

www.mijnwoordenboek.nl/dialect/Sallands

LES 1

introductieles

30 min

Docent

Geen

Deze introductieles wordt gegeven op school door de docent.

De leerling wordt voorbereid op de beleving van het erfgoed door een opdracht en het activeren van de voorkennis.

Wat zeg ie mie noe?

**SALLANDSE
VERHALEN**

1. Start de les met een taaldenkgesprek. Gebruik de volgende tekst:
le zult wè denkn ; “wat zeg ie mie noe?”. Klappert oe oorn d’r van? Raar of nie? Nou niks biezuunders heur, ik proate zoas vulle luu hier vrogger preutn. Ma’k sterm as’t nie woar is!

Vraag de leerlingen: Heb je wel eens gehoord dat iemand zo sprak? Welke taal hoor je? Bespreek het volgende: in Nederland spreken we Nederlands. Toch praten we niet overal hetzelfde. In het noorden praten de mensen weer anders dan in het zuiden, in het westen of in het oosten. Wij wonen in het oosten van Nederland. In de provincie Overijssel, in de streek Salland. In Salland wordt ook Sallands gesproken. Wie kent Sallandse woorden? Maak samen een lijstje. Verzamel woorden die leerlingen kennen. Stel daarna de volgende vragen:

- Waarom is er taal?
 - Taal is om elkaar te verstaan en te begrijpen. Kun je ook zonder woorden elkaar begrijpen? Hoe dan?
 - Wat voor taal (talen) spreek jij? Ken je ook woorden uit andere talen?
2. Inventariseer wat de leerlingen weten over het boerenleven. Kennen ze boeren en boerinnen?
Kunnen de leerlingen iets vertellen over het boerenleven; de kleding, de werktuigen, het gebruik van een paard, hoe werd gehooïd, gedorst? Wat is een typisch boerengerecht? Is de leerling wel eens op Stöppelhaene geweest of op de ponymark? Wat is daar te zien van het boerenleven?
 3. Bespreek met de leerlingen dat in de volgende les een verhalenvertelster op bezoek komt.

LES 2

kernles

45 min

Verhalen-
vertelster

Geen

Deze kernles wordt
gegeven op school door
Anette Kiekebosch. Maak
tijdig een afspraak.

En noe
luustern noar t
plat..

**SALLANDSE
VERHALEN**

In deze les staat het beleven van het erfgoed centraal. In de klas komt een verhalenvertelster op bezoek die mooie Sallandse verhalen meebrengt, deze verhalen tot leven brengt en de leerlingen aanspreekt in het Sallands. Een bijzondere ervaring!

De verhalenvertelster stemt ter plekke het verhaal af. Het verhaal dat ze vertelt hangt o.a. af van het dorp, de locatie en de kinderen. Een verhaal kan bijvoorbeeld gaan over de leugenpomp in Heino, de witte wieven in Luttenberg of Stöppelhaene in Raalte.

LES 3

reflectieles

60 min

Docent

Knutsel-
spullen
voor het
maken van
een
Memory
spel

Deze afsluitende
les wordt gegeven op
school door de docent.
Er wordt
teruggeblikt op wat er
is beleefd en geleerd.

En noe iezelf
an de gang...

**SALLANDSE
VERHALEN**

1. Bespreek met de leerlingen het verhaal dat ze hebben gehoord.
 - Waar ging het verhaal over?
 - Wie kwamen er in voor?
 - Hoe begon het verhaal?
 - Hoe eindigde het verhaal?
 - Vond je het spannend, grappig, verdrietig?
 - Welke woorden vond je bijzonder? Wat snapte je niet?
 - Zouden jouw opa en oma dit ook meegemaakt kunnen hebben? Zou het echt gebeurd zijn?
2. Verdeel de klas in groepjes. Geef de opdracht het verhaal, of een deel van het verhaal, zelf na te spelen. Geef 10 minuten voorbereidingstijd, dan gaan de groepjes de vloer op. Geef een paar aanwijzingen: Wie speelt welke rol? Welk begin kies je? Wat is het einde? Welke Sallandse woorden ga je gebruiken? Nadat alle groepjes hun (deel van het) verhaal hebben gespeeld, reflecteren ze samen op de verschillen en overeenkomsten tussen de groepjes. Wat viel op? Voor welke insteek is gekozen? Een spannende of grappige insteek? Welk begin zagen ze? Welk einde zagen ze terug?
3. Sluit de les af met de vraag: Waarom bewaren we de Sallandse verhalen voor later? Bedenk met elkaar drie manieren om de verhalen te bewaren. Schrijf deze manieren op een poster en hang het op in de klas. Laat de leerlingen de poster illustreren met tekeningen.

Maak een Memory Spel (optioneel)

Gebruik hiervoor stevige kaartjes van 5x5 cm. Laat de leerlingen zelf Sallandse woorden opschrijven (of noemen en centraal opschrijven). Laat de leerlingen bij elk woord een illustratie maken. Zo ontstaan per woord twee kaartjes die bij elkaar horen. Leg de kaartjes met tekst en afbeelding naar beneden. Wie vindt door omdraaiing de meeste koppels?